

ANALELE PUTNEI

XI

2015

1

SUMAR

CUVÂNT ÎNAINTE..... 5

COLOCVIILE PUTNEI, XV

ȘTEFAN S. GOROVEI, Un tablou votiv și o necropolă familială. Biserica logofătului Tăutu de la Bălinești.....	7
VOICA MARIA PUȘCAȘU, Biserica Sfântul Nicolae din Bălinești. Observații și constatări.....	31
OLIMPIA MITRIC, <i>Mineiul</i> logofătului Tăutu (1492).....	73
ALEXANDRU PÎNZAR, „Donația de pe Ceremuș”.....	87
MARIAN COMAN, OVIDIU CRISTEA, Istorii paralele, istorii convergente. Moldova și Țara Românească în 1457 și 1476.....	99
ALESSANDRO FLAVIO DUMITRAȘCU, Relațiile politice ale Moldovei lui Ștefan cel Mare cu genevezii din Crimeea (1457–1469)...	121
NAGY PIENARU, Cronica lui Yusuf. Campania otomană din 1476	139
ȘTEFAN ANDREESCU, Un ecou din Belgrad al confruntării moldo-otomane din 1476	151
SERGIU IOSIPESCU, Ștefan cel Mare, domn al Țării Românești.....	157
TUDOR-RADU TIRON, LUCIAN-VALERIU LEFTER, Sigiliile boierilor lui Ștefan cel Mare	175
ALEXANDRU PASCAL, Un manuscris puțin cunoscut al cărturarilor Spiridon și Eustatie de la Putna (<i>Liturghierul</i> de la Smolensk, Rusia)....	207
MONAH ALEXIE COJOCARU, O traducere puțin cunoscută a mitropolitului Dosoftei: <i>Canonul Sfântului Andrei Criteanul</i>	221
MARGARITA KUYUMDZHIEVA, Creation of the World and Adam and Eve in Post-Byzantine Art: Some Notes on Genesis Cycles in Arbore and Sucevița.....	233

ELKA BAKALOVA, Un aër-épitaphios roumain en Serbie: le don d'Alexandru IV Lăpuşneanu au monastère de l'Ascension à Miléshévo	249
OLIMPIA MITRIC, Un epitrahil necunoscut din timpul voievodului Ieremia Movilă.....	265
MARIA MAGDALENA SZÉKELY, Pe urmele vechilor odoare ale Mănăstirii Solca	287
IOAN-AUGUSTIN GURIȚĂ, Ultimele pagini ale unei istorii comune: Schitul Mare din Galiția și Mănăstirea Sucevița.....	321
ANA-FELICIA DIACONU, Mănăstirile bucovinene în lumina unor documente de la Sever Zotta.....	339
MONAH IUSTIN TABAN, „Mazilirea” mitropolitului Sava Balaci de Constantin Duca în 1702. Semnificațiile unei crize de putere	355
ȘTEFAN S. GOROVEI, La Mănăstirea Putna, în domnia lui Alexandru vodă Lăpuşneanu. Informații neobservate	369
PROTOSINGHEL DOSOFTEI DIJMĂRESCU, Reorganizarea vieții monahale la Mănăstirea Putna în anul 1956, oglindită în arhiva mănăstirii	379
MARIA ALEXANDRU, Calofonia de tradiție bizantină în școala muzicală de la Putna: Sf. Ioan Cucuzel și Evstatie protopsaltul	485
*	
LISTA AUTORILOR	533
ABREVIERI	537

ANALELE PUTNEI

XI

2015

1

CONTENTS

FOREWORD	5
THE PUTNA COLLOQUIA, XV	
ȘTEFAN S. GOROVEI, Un tableau votif et une nécropole familiale. L'église du logothète Tăutu de Bălinești	7
VOICA MARIA PUȘCAȘU, Saint Nicholas Church from Bălinești. Observations and Findings.....	31
OLIMPIA MITRIC, <i>Le Ménéé</i> du logothète Tăutu (1492)	73
ALEXANDRU PÎNZAR, "The Donation on Ceremuș".....	87
MARIAN COMAN, OVIDIU CRISTEA, Converging Histories – Parallel Histories. Moldavia and Wallachia in 1457 and 1476.....	99
ALESSANDRO FLAVIO DUMITRAȘCU, The Political Relations between Moldavia of Stephen the Great and Genoese of Crimea (1457–1469).....	121
NAGY PIENARU, Yusuf's Chronicle. The Ottoman Campaign from 1476	139
ȘTEFAN ANDREESCU, An Echo from Belgrade of the Moldavian-Ottoman Clash from 1476	151
SERGIU IOSIPESCU, Stephen the Great, Prince of Wallachia.....	157
TUDOR-RADU TIRON, LUCIAN-VALERIU LEFTER, The Seals of the Boyars of Stephen the Great	175
ALEXANDRU PASCAL, A Little-Known Manuscript Autographed by Scholars Spiridon and Eustatius of Putna (<i>The Missal</i> Preserved in Smolensk, Russia).....	207
MONK ALEXIE COJOCARU, A Little-Known Translation of Metropolitan Dosoftei: <i>The Canon of Saint Andrew of Crete</i>	221
MARGARITA KUYUMDZHIEVA, Creation of the World and Adam and Eve in Post-Byzantine Art: Some Notes on Genesis Cycles in Arbore and Sucevița.....	233

ELKA BAKALOVA, Un aër-épitaphios roumain en Serbie: le don d'Alexandru IV Lăpuşneanu au monastère de l'Ascension à Miléshévo	249
OLIMPIA MITRIC, Un épitrachilion inconnu de l'époque du voïvode Ieremia Movilă	265
MARIA MAGDALENA SZÉKELY, À la recherche du trésor du monastère de Solca	287
IOAN-AUGUSTIN GURIŢĂ, The Last Pages of a Common History: The Great Skete from Galicia and Suceviţa Monastery	321
ANA-FELICIA DIACONU, Monasteries from Bucovina in the Light of Documents from Sever Zotta	339
MONAH IUSTIN TABAN, The Deposition of Metropolitan Sava Balaci by Constantin Duca in 1702. Significations of a Power Crisis	355
ŞTEFAN S. GOROVEI, Au monastère de Poutna, pendant le règne d'Alexandre Lăpuşneanu. Informations inaperçues	369
PROTOSYNGELLOS DOSOFTEI DIJMĂRESCU, The Reorganization of Monastic Life in Putna Monastery in 1956, as It is Reflected in the Archives	379
MARIA ALEXANDRU, Byzantine Kalophonic Chant at the Music School of Putna: St. John Koukouzeles and Evstatie the Precentor	485
*	
LIST OF AUTHORS	533
ABBREVIATIONS	537

CUVÂNT ÎNAINTE

Ediția a XV-a a „Colocviilor Putnei” s-a desfășurat la mănăstire, între 9 și 12 iulie 2014. După un obicei deja cunoscut, reuniunea a fost precedată de un *Te Deum* oficiat de Înaltpreasfințitul Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților. Și tot după obicei, în cadrul ședinței de deschidere au fost lansate numerele 1 și 2 din 2013 ale revistei. Programul colocviilor a cuprins 30 de comunicări, distribuite în cinci secțiuni, organizate în conformitate cu direcțiile de cercetare promovate de Centrul de Cercetare și Documentare „Ștefan cel Mare”: domnia lui Ștefan cel Mare, manuscrise, cărți vechi, pictură și odoare din Putna, din alte ctitorii ale lui Ștefan cel Mare, dar și din mănăstirile aflate în nordul Moldovei, danii la așezăminte ortodoxe din afara granițelor țării, istorie bisericească și, desigur, istoria și viața culturală a Putnei.

Comunicările din prima secțiune, desfășurată miercuri, 9 iulie, au fost închinată logofătului Ioan Tăutu: Ștefan S. Gorovei, *Un tablou votiv și o necropolă familială. Biserica logofătului Tăutu de la Bălinești*; Voica Maria Pușcașu, *Mormintele de la Bălinești*¹; Olimpia Mitric, *Mineiul logofătului Tăutu (1492)*; Alexandru Pînzar, *Donația de pe Ceremuș*.

Secțiunea de joi, 10 iulie, dimineața, a inclus comunicări prezentate de: Ovidiu Cristea și Marian Coman (*Istории paralele, istorii convergente. Țara Românească și Moldova între 1457 și 1476*)², Alessandro Flavio Dumitrașcu (*Relațiile politice ale lui Ștefan cel Mare cu genovezii din Crimeea, 1457–1470*)³, Marius Diaconescu (*Din nou despre relațiile moldo-polone: campania moldovenilor în Maramureș în 1472*)⁴, Nagy Pienaru (*Cronica lui Yusuf. Campania otomană din 1476*), Ștefan Andreescu (*Un ecou din Belgrad al confruntării moldo-otomane din 1476*), Sergiu Iosipescu (*Ștefan cel Mare, domn al Țării Românești*) și din nou Marius Diaconescu (*Pe marginea unui izvor despre sprijinul militar al Ungariei pentru domnul Moldovei în jurul anului 1500*)⁵.

În programul după-amiezii de joi au figurat următoarele titluri: Tudor-Radu Tiron și Lucian-Valeriu Lefter, *Sigiliile boierilor lui Ștefan cel Mare*; Arhim. Policarp Chițulescu, *Noi manuscrise și copiști din Moldovlahia*⁶; Zamfira Mihail, *Mineiele ștefaniene de la Dobrovăț*⁷; Alexandru Pascal, Silviu Tabac,

¹ Se publică aici, cu un titlu modificat.

² Se publică aici, cu un titlu ușor modificat.

³ Se publică aici, cu un titlu ușor modificat.

⁴ Neparvenind Redacției în timp util, textul nu a mai putut fi inclus în acest număr al revistei.

⁵ Neparvenind Redacției în timp util, textul nu a mai putut fi inclus în acest număr al revistei.

⁶ Din cauza unor probleme de ordin tehnic, studiul a fost reportat unui număr viitor.

⁷ Comunicarea nu a mai fost prezentată.

*Autografe puțin cunoscute ale cărturarilor Spiridon și Eustatie de la Putna*⁸; Monah Alexie Cojocaru, *Canonul Sfântului Andrei Criteanul. Cea mai veche traducere în limba română făcută de mitropolitul Dosoftei al Moldovei*⁹; Margarita Kuiuimdjieva, *Some Notes on the Genesis Cycle in Post-Byzantine Art*¹⁰.

Vineri, 11 iulie, dimineață, și-au citit lucrările: Elka Bakalova (*Un Aër-épitaphios roumain en Serbie: le don d'Alexandru Lăpușneanu au monastère de l'Ascension à Miléshévo*), Olimpia Mitric (*Un epitrahil necunoscut din timpul voievodului Ieremia Movilă*), Maria Magdalena Székely (*Pe urmele vechilor odoare ale Mănăstirii Solca*), Ioan-Augustin Guriță (*Ultimele pagini ale unei istorii comune: Schitul Mare din Galiția și Mănăstirea Sucevița*), Sorin Grigoruță (*Despre bolnițele mănăstirești în Moldova*)¹¹, Ana-Felicia Diaconu (*Mănăstirile bucovinene în lumina unor documente de la Sever Zotta*), Monah Iustin Taban (*„Mazilirea” mitropolitului Sava Balaci de către Constantin Duca în 1701–1702. Semnificațiile unei crize de putere*)¹².

În sfârșit, în după-amiaza zilei de vineri și-au înfățișat rezultatele cercetărilor: Mihai-Bogdan Atanasiu (*„Condica” viețuitorilor Mănăstirii Putna (secolele XV–XVIII). Preliminariile unei cercetări*)¹³, Ștefan S. Gorovei (*La Mănăstirea Putna, în domnia lui Alexandru vodă Lăpușneanu. O semnalare*)¹⁴, Mihai Mîrza (*Episcopul Ioanichie al Romanului, ctitor la Mănăstirea Putna*)¹⁵, Liviu Papuc (*Câteva completări la profilul arhimandritului Grigorie Volcinschi*)¹⁶, Protos. Dosoftei Dijmărescu (*Reorganizarea Mănăstirii Putna în 1956*)¹⁷, Maria Alexandru (*Calofonia de tradiție bizantină în Școala muzicală de la Putna: Sf. Ioan Cucuzel și Eustatie protopsaltul*).

Sâmbătă, 12 iulie, participanții la „Colocvii” au efectuat o excursie de studii la mănăstirile Bistrița, Bisericiani și Pângărați.

Cu publicarea acestor comunicări (în ordinea în care au figurat în program), revista „Analele Putnei” intră în cel de-al doilea deceniu de existență.

REDACȚIA

⁸ Se publică aici, cu un titlu modificat.

⁹ Se publică aici, cu un titlu modificat.

¹⁰ Se publică aici, cu un titlu modificat.

¹¹ Neparvenind Redacției în timp util, textul nu a mai putut fi inclus în acest număr al revistei.

¹² Se publică aici, cu un titlu ușor modificat.

¹³ Neparvenind Redacției în timp util, textul nu a mai putut fi inclus în acest număr al revistei.

¹⁴ Se publică aici, cu un titlu modificat.

¹⁵ Neparvenind Redacției în timp util, textul nu a mai putut fi inclus în acest număr al revistei.

¹⁶ Neparvenind Redacției în timp util, textul nu a mai putut fi inclus în acest număr al revistei.

¹⁷ Se publică aici, cu un titlu modificat.